

PÆDAGOGISK LÆREPLAN FOR FRYDEN

Fryden
FREDERIKSBERG KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi?	2
Pædagogiske grundprincipper	2
Frydens pædagogiske grundlag	3
Barnesyn	3
Dannelse og børneperspektiv	4
Legen	5
Læring	6
Børnefællesskaber	7
Læringsmiljøer	8
Forældresamarbejde	9
Samtaler:	10
Børn i udsatte positioner	11
Sammenhænge	12
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	13
Inddragelse af lokalsamfundet	13
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	14
Det fysiske børnemiljø	14
Det psykiske børnemiljø	14
Det æstetiske børnemiljø	15
De seks læreplanstemaer	16
Alsidig personlig udvikling	16
Vuggestuen og den alsidige personlige udvikling	16
Børnehaven og den alsidige personlige udvikling	17
Social udvikling	18
Vuggestuen og social udvikling:	18
Børnehaven og social udvikling:	19
Kommunikation og sprog	20
Vuggestuen og kommunikation og sprogbrug:	20
Børnehaven og kommunikation og sprogbrug	21
Krop, sanser og bevægelse	22
Vuggestuen og krop, sanser og bevægelse:	22
Børnehaven og krop, sanser og bevægelse:	23
Natur, udeliv og science	24
Vuggestuen og Natur, udeliv og science:	24
Børnehaven og Natur, udeliv og science:	25
Kultur, æstetik og fællesskab	26
Vuggestuen og Kultur, æstetik og fællesskab:	26
Børnehaven og Kultur, æstetik og fællesskab:	27
Evalueringskultur	28
Evaluering af Frydens læreplan	29
Skema til handling: Leg	30
Skema til handling: Læringsmiljøer	31

Hvem er vi?

Fryden er et kommunalt dagtilbud med børn i alderen 0-6 år. Vi bor i en hyggelig, gammel villa på Frydendalsvej 19, 1809 Frederiksberg C. Vi er et hus med mange mindre rum, hvilket giver muligheder for at skabe flere mindre læringsmiljøer. Vi har en dejlig have, og bor tæt på både Frederiksberg have og Søndermarken.

Vores hyggelige hus er normeret til 110 enheder, 33 vuggebørn og 44 børnehavebørn. I parterretagen har vi Græsrodderne, en vuggestuegruppe med plads til 15 børn. I stueetagen har vi Mælkebøtterne, en vuggestuegruppe med plads til 15 børn, samt Spirer gruppen, som er en børnehavegruppe med de 20 ældste børn. På 1. sal er børnehavegruppen Skumfiduserne med i alt 30 børn. I nogle perioder især lige efter 1. maj kan Skumfiduserne fungere, som en gruppe, hvor der også er store vuggebørn.

Pædagogiske grundprincipper

I Fryden tror vi på, at børn altid lærer, at de lærer gennem erfaring, at de er nysgerrige, vi tror på at glade og trygge børn lærer bedst, og endeligt at børn er skabt til at bruge deres krop både fysisk og psykisk.

Vi ser det enkelte barn og møder barnet med åbenhed, anerkendelse, lydhørhed, engagement og indlevelsessevne. Vi støtter det enkelte barns udvikling samtidig med, at vi har fokus på børnenes indbyrdes relationer og fællesskabet som helhed.

Vores vision er, at skabe de bedste læringsmiljøer gennem hele dagen, som giver børnene i Fryden de bedste muligheder for at udvikle sig. Børnene skal have en hverdag fyldt med omsorg og tryghed samtidig med, at de bliver tilpas udfordret så de lærer og udvikler sig.

Frydens pædagogiske grundlag

Barnesyn

I Fryden ser vi barnet som et kompetent og selvstændigt individ. Hvert barn besidder forskellige ressourcer og dets egen unikke måde at opleve verden på. Hos os er ingen følelser forkerte. Alle børn skal have indflydelse på, hvordan deres hverdag i Fryden udformer sig. Derfor vil barnet, jo ældre det bliver, opleve en stigende grad af medbestemmelse. I vuggestuealderen, vil medbestemmelsen fx vise sig ved, at barnet kan vælge en sang til samling. I børnehaven vil barnet i højere grad kunne være med til, at bestemme fx hvor næste tur ud af huset skal gå hen. Endvidere er barnet aktivt medskabende i hverdagen. Barnet skal have lov til, at gøre de ting, som de selv kan gøre. Det er her vores opgave at være afventende, understøttende og guidende i vores samspil med børnene. Alle børn skal møde tydelige, nærværende og anerkendende voksne, da dette skaber de bedste forudsætninger for en tryk tilknytning og for deres videre udvikling. Vi møder alle børn ens, ved at møde dem forskelligt. I praksis betyder det, at vi har øje for hvert barns behov og udviklingspotentialer. Fx kan et barn have behov for en hjælpende hånd for at kunne indgå i legefællesskaber, hvor et andet barn i højere grad, vil have brug for støtte til, at øve dets finmotorik. Derfor arbejder vi med zonen for nærmeste udvikling.

- Børnene bliver mødt med omsorg og positive forventninger.
- Børnene møder nærværende og nysgerrige voksne.
- Børnene oplever en velkendt og gennemskuelig hverdag.
- Børnene får tid og rum til at forsøge selv.
- Alle børn oplever at være en del af fællesskabet.
- Børnene oplever en hverdag med medbestemmelse.
- Børnene er aktive medskabere af deres hverdag.
- Børnene møder voksne, der støtter op om deres legefællesskaber.
- Børnene oplever hver dag mulighed for, at være aktivt deltagende.

Dannelse og børneperspektiv

I Fryden har alle børn uanset baggrund, køn, alder og kultur ret til at indgå i fællesskabet på lige vilkår. Alle børn skal opleve at være en værdifuld del af fællesskabet. Vi ser dannelse som en dybere form for læring, der hjælper børnene med at navigere i fællesskaber. For at understøtte denne form for dybere læring, skal vi sikre at alle børn er aktivt deltagende. Det er de voksnes opgave, at sikre at alle børn hjælpes til, at navigerer i fællesskabet og tydeliggøre forventninger, normer og værdier - fx i en uoverensstemmelse mellem to børn, kunne en voksen anvise: "I børnehaven taler vi sammen, når vi bliver vrede på hinanden". Begreber som hensyn, demokrati, ansvar og kritisk stillingtagen er her i spil.

Børnene øver sig bl.a. i at vise hensyn;

- Når de venter på deres tur.
- Når de store hjælper de små.
- Når de øser op til frokost.
- Når de er opmærksom på, hvor mange der mangler at få.
- Når de lytter til deres kammerater og selv venter med at tale.
- Når de respekterer hinandens legerum.

Den demokratiske tanke kommer til udtryk i vores pædagogiske praksis:

- Når børneflertallet i flere situationer kan bestemme - fx hvilken historie vi skal høre, eller hvilken sang der skal synges.
- Når vi sætter fokus på forskellighed fx gennem dialog, børnelitteratur eller børnefilosofi.
- Når vi i praksis viser, at alles meninger er lige gode.
- Når alle børn bliver lyttet til, når de fortæller.
- Når vi støtter børnene i at være gode ved hinanden.
- Når vi støtter børnene i at lære egne og andres grænser.

Det at øve sig på at tager kritisk stilling til sin omverden, er også noget vi skaber rum til. Det gør vi;

- Når vi leger med sproget – siger noget åbenlyst forkert.
- Når vi fortæller røverhistorier.
- Når vi giver børnene valgmuligheder i løbet af dagen fx. sammensætninger af farver/materialer i deres kreative stunder.

Legen

Legen er grundlæggende for børnenes sociale og personlige alsidige udvikling. Legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Derfor er legen vigtig i Frydens hverdag. Det er de voksnes ansvar, at skabe gode understøttende rammer, som sikrer at alle børn oplever, at være en del af et godt legefællesskab.

- Børnene vil hver dag indgå i et legefællesskab.
- Børnene vil lege inde og ude.
- Børnene møder voksne der understøtter dem i legen.
- Børnene oplever legemiljøer der fremme fantasi, virkelyst og nysgerrighed.
- Børnene vil opleve både stillesiddende og aktive lege.
- Børnene vil opleve voksne der beskytter deres leg og vejleder de som mangler en leg.
- Børnene vil møde voksne der leger med dem og udbygger legen.

Procesbeskrivelse:

Vi har i Fryden valgt at have ekstra fokus på legen i 2020. Dette gøres på forskellige måder på de enkelte stuer. Græsrødderne har fokus på, hvordan de som voksne kan understøtte, at børnene får mere ro til at fordybe sig i legen fx. gennem legezoner. Mælkebøtterne har fokus på, hvordan de voksnes placering og deltagelse kan understøtte børnenes lege fx går den voksne forrest, ved siden af eller bag ved i legen. Skumfiduserne har fokus på de sociale relationer i legen, de vil derfor have faste lege grupper ugentligt, hvor de voksne kan understøtte de enkelte børn i deres lege relationer. Spirer gruppen har valgt at fokusere på at skabe en fast struktur for fællesleg to gange ugentligt her med henblik på at øve børnene i deltagelse gennem leg.

Læring

Vi forstår læring som et vidt begreb. I Fryden er læring ikke udelukkende de kompetencer der kan måles og vejes. Men i højere grad den erfaringsverden børnene løbende tilegner sig, socialt, emotionelt, kognitivt m.m. Læring sker ved at udforske med krop, hjerne og sanser, både individuelt og i samspillet med andre. Derfor er vi hver dag opmærksomme på, at skabe trygge og stimulerende miljøer, hvor børnene får mulighed for at eksperimentere og prøve sig frem. Hos os skal vi alle turde at begå fejl – det vigtigste er, at vi over os på at prøve. Når børnene kan udforske i trygge omgivelser og når vi som personale skaber rum for deres kreativitet og fantasi, sikre vi et grundlag for børnenes videre virkelyst. I Fryden arbejder vi derfor med nærmeste udviklingszone; vi er altså opmærksomme på hvor det enkelte barn og/eller børnegruppen befinder sig i deres udvikling, og tilpasser aktiviteterne/udfordringerne så alle børn møder en tilpas mængde stimuli og dermed opnår de bedste forudsætninger for at lære.

- Børn lærer gennem erfaring.
- Glade og trygge børn lærer bedst.
- Børn lærer individuelt og i samspillet med andre.
- Børn lærer af voksne og voksne lærer af børn.

Børnefællesskaber

I Fryden er en af vores fineste opgaver at sikre, at alle børn føler sig set og respekteret i fællesskabet. Det er de voksnes opgave, at skabe rammerne for gode børnefællesskaber. Dette arbejder vi i Fryden med på flere måder:

- Vi er vejvisere for børnene. Det vil sige, at vi støtter efter behov, viser engagement og tilpasser aktiviteter efter gruppens behov.
- Vi kigger på det enkelte barn i fællesskabet – støtter op, og hjælper dem med at navigere mellem individuelle behov og det at indgå i et større fællesskab.
- Vi arbejder i små grupper, som skaber gode rammer for udvikling og styrkelse af venskaber.
- Vi skaber rum til at alle børns styrker bliver sat i spil i fællesskabet, så alle børn får succesoplevelser.

I Frydens forskellige læringsmiljøer har børnene mulighed for at indtage forskellige positioner, som giver dem alternative handlemuligheder i fællesskabet – måske bliver man lidt genert, når man skal stå frem til samling, men i konstruktionslegen er man den, der er god til at konstruere. Det er de voksnes ansvar at skabe rammer, der bidrager til, at alle børn bliver set, og anerkendt for dem de er.

Læringsmiljøer

Når vi i Fryden kigger på vores læringsmiljøer kigger vi ud fra flere perspektiver - eksempelvis:

- Hvordan er det at være barn i netop denne situation?
- Hvordan agerer den voksne?
- Hvordan er sammensætningen af børnene?
- Kan vi med fordel ændre på den fysiske indretning?
- Hvilke pædagogiske temaer og mål arbejder vi med her?

Gennem disse perspektiver tilrettelægger vi dagen i Fryden. I Fryden har vi mange tiltag, nye og gamle, som bidrager til, at hverdagen byder på et hav af forskellige læringsmiljøer. Nedenfor fremgår eksempler på nogle af de læringsmiljøer som børnene vil møde i deres dagligdag i Fryden.

Eksempel på læringsrum i forhold til daglige rutiner:

Vi skaber et læringsrum for børnene, når vi sammen rydder op. For vuggestuebørn kræver oprydning meget hjælp og strukturering fra de voksne. Vi forenkler opgaven ved at gøre den mere specifik, og siger "Kan du putte LEGO op i kassen", eller vi kan pege på en enkelt ting på gulvet, og sige "Kan du hente den store bil". I børnehaven er børnenes forudsætning for at kunne rydde op på egen hånd blevet større. Men ligesom i vuggestuen vil de voksne støtte op, og guide i den grad det er nødvendigt. Vi inddrager på den måde alle børn, både store og små, ud fra de forudsætninger de måtte have, og børnene bliver aktivt deltagende i processen. De voksne opmuntrer børnene under oprydningen, vi fortæller dem fx det er dejligt, at de hjælper til, og vi styrker dermed det enkelte barns følelse af at være en betydningsfuld medspiller i det fællesskab, de har med de andre børn og voksne på stuen.

Vi sætter ord på det vi gør og italesætter børnenes initiativer under oprydningen. Vi kan f.eks. sige "Kan du hente den blå bold", samtidig med at vi peger på den blå bold. Herved kobles ordet blå, med det barnet ser i sin hånd. Til de større børn kan vi sige "kan du lægge tre ting på plads" og derved øve tal og mængder. Vi kan sætte små lege i gang, som "hvor mange puder kan du mon bære på en gang?", hvilket sætter fokus på barnets egen kropsforståelse og motorik. Eller vi kan "lege lastbiler", hvor barnet får en spand/beholder, som det kan putte klodser i og derefter tippe dem af i den store klods-kasse. Herved øves begyndende rumforståelse: "Hvor mange klodser kan der mon egentlig være i min lastbil?".

Forældresamarbejde

I Fryden er vi bevidste om betydningen af det gode forældresamarbejde. Det er en vigtig opgave for os at sikre, at børnenes forældre er trygge og har tillid til os som personale. Vi ser det derfor som vores ansvar, at etablere og bevare en åben dialog. I hverdagen vil man som forældre i Fryden opleve et personale der:

- Anvender praksisfortællinger til at skabe indsigt i barnets dagligdag i Fryden.
- Forholder sig aktivt lyttende og stille spørgsmål til forældrene.
- Skaber indsigt i det pædagogiske arbejde med det enkelte barn og/eller børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi anvender ligeledes Aula (vores børneintra) som platform for kommunikation med forældrene. Her kan vi kommunikere med forældrene, lægge billeder op, samt skrive ud om dagens indhold. Vores forældregrupper giver ofte udtryk for, at de sætter stor pris på denne kommunikation, da de herved får et bedre grundlag for at tale med deres børn om dagen der er gået.

Endvidere har vi et godt samarbejde med forældrebestyrelsen. Vores forældrebestyrelse er aktive medspillere i vores pædagogiske arbejde, de:

- Hjælper til Frydens forældrearrangementer.
- Er deltagende i udarbejdelsen af forskellige politikker, fx. vores kostpolitik og er medbestemmende fx hvorvidt der skal være madordning i Fryden for børnehavebørnene og i forhold til lukkedage.
- Orienteres om forskellige forhold i Fryden og forholder sig til disse ud fra et forældreperspektiv.
- Er talerør for forældregruppen.
- Kan samarbejde med andre forældrebestyrelser ift. politiske forhold.
- Deltager i møder ift. kommunale strategier, fx. vedrørende digitalisering el. lignende.

Der er valg til forældrebestyrelsen på forældremødet i oktober.

Samtaler:

3 måneders samtale:

Vuggestueforældre vil blive inviteret til en samtale ca. 3 måneder efter deres barn er startet i Fryden. Her taler vi om indkøringen og hvordan barnet generelt trives i vuggestuen.

Overgang fra vuggestue til børnehave:

Det er vores erfaring, at overgangen fra vuggestue til børnehave opleves som et stort øjeblik. I Fryden mener vi, at det er vigtigt at skabe en tryk overgang både for børn og forældre. Derfor holder vi en info aften i april, hvor repræsentanter for begge børnehavegrupper skaber indsigt i børnehavelivet - de daglige rutiner, pædagogikker og børnefællesskaber.

Til tider kan der være behov for en forældresamtale med både vuggestue og børnehave personale i forbindelse med overgangen fra vuggestue til børnehave. Hvis enten forældre eller personalet vurderer, at der forekommer sådan et behov, holder vi gerne en ekstra samtale.

Overgang fra børnehave til skole:

Alle forældre til de skolesøgende børn tilbydes ligeledes en samtale inden SFO-start. Her tager vi udgangspunkt i de kompetencemål Frederiksberg har sat for de kommende skolebørn. I fællesskab vurderer vi, hvorvidt der er behov for en ekstra indsats, for at give barnet de bedste forudsætninger for, at det kan tage hul på det nye spændende kapitel.

Løbende samtaler:

I Fryden ved vi, at der kan være forhold, der af forskellige årsager er følsomme eller kræver en længere samtale, end den der er mulig i hente/bringe situationerne. Forældrene kan altid komme og bede om en samtale, hvis de har behov. Personalet vil ligeledes bede om en samtale, hvis de vurderer det som nødvendigt.

Det er vigtigt for os, at tage eventuel forsinkelse i udviklingen tidligt i forløbet. Ved samtalerne lægger vi vægt på en fælles indsats – forældrene er ligeværdige medspillere, som kender deres barn bedst, og derfor uundværlige i forhold til at foretage den rigtige indsats i forhold til deres barns trivsel og udvikling.

Ud over samtaler og den daglige kontakt holder vi i Fryden forskellige forældrearrangementer – Forældre"kaffe", arbejdsdag, sommerfest, Bag for en sag, påske tam tam, forældremøde og julehygge.

Børn i udsatte positioner

I Fryden tænker vi udsatte børn, som børn, der i en kortere eller længere periode har brug for ekstra støtte. Vi tænker endvidere ikke børn med problemer, men børn i problemer. Problemerne er altså ikke iboende i barnet men står uden for barnet. Det er den måde vi møder barnet på, samt de læringsmiljøer vi tilbyder børnene, vi skal ændre på. Det er vigtigt for os, at vi møder børnene gennem en ressourceorienteret tilgang, hvor fokus hovedsageligt er at skabe så mange positive situationer for barnet som muligt. Fx kan et barn trives bedst i små legefællesskaber, her vil vores fokus så være, at strukturerer dagen på en måde, så barnet ofte oplever små legefællesskaber. Frederiksberg Kommune har også tilknyttet ressourcepædagoger, som det pædagogiske personale kan sparre med, hvis der er behov for det.

Overordnet ser vi to grupper af udsatte børn i Fryden.

- Børn vi vurderer, der har brug for støtte fra Pædagogisk Psykologisk rådgivning (PPR). Her er første skridt et dialogmøde mellem forældre, ledelse fra Fryden, en pædagog fra stuen samt relevante fagpersoner fra PPR. På disse møder laves en handleplan for, hvordan vi bedst støtter barnet fremadrettet.
- Børn vi vurderer i en periode, har brug for ekstra støtte fra de voksne. Fx kan det være et barn, der har brug for hjælp til at komme ind i lege, der ofte finder sig selv i konflikt eller et barn der har det svært derhjemme. Her arbejder de voksne på stuen og forældrene sammen om, hvordan vi bedst muligt hjælper barnet. Den fælles indsats er mest givende for barnet.
- Vi har også tilknyttet socialrådgiver, hvis der er behov for støtte fra den side.
- Barnet møder voksne, der tager ansvar for de udfordringer barnet oplever.
- Barnets styrker fremhæves i fællesskabet.
- Barnet får mulighed for at indgå i mindre legegrupper.
- Barnet har ret til sine egne oplevelser – ingen følelser er forkerte.
- Barnet mødes med hensyn.
- Barnet kan få lov til mere i en periode, fx bryde reglerne lidt.
- Barnet møder voksne, der søger mange positive stunder med barnet.
- Barn og forældre møder voksne, der er interesseret i at undersøge, de forskellige kontekster barnet indgår i med henblik på, at skabe positive forandringer for barnet.

Børn der har sproglige udfordringer, vil ligeledes opleve en skærpet indsats fra personalet.

- Vi samarbejder med en talehørekonsulent fra PPR.
- Vi er ekstra opmærksomme på at stimulere barnet sprogligt gennem vores læringsmiljøer hele dagen.
- Vi laver sproggrupper, for de børn der vil profitere mest heraf.

Sammenhænge

I Frederiksberg Kommune arbejder alle dagtilbud med to overordnede mål og fem kompetencemål;

- Livsduelighed
- Skoleparathed

De fem kompetencemål; Koncentration - Nysgerrighed - Udsætte egne behov - Udtrykke egne følelser - Rumme andre børn.

De læringsmiljøer og det pædagogiske virke som børnene møder gennem deres tid i vuggestue og børnehave, skal på sigt bidrage til at børnene tilegner sig ovenstående kompetencer. I Fryden ser vi derfor ikke arbejdet med at skabe en god overgang fra børnehave til SFO og skole, som et isoleret arbejde det sidste år, af de skolesøgende børns børnehavetid.

Eksempelvis har vi i børnehaven et generelt fokus på konflikthåndtering fx gennem samarbejde. Her lærer børnene at håndtere konflikter gennem samtale, og dermed også at samarbejde om at komme ud af konflikten. Ved at sætte en sproglig ramme, hjælper og guider vi børnene til at opnå de rette kommunikative redskaber, der er nødvendige at have når man starter i skole. Det er således at børnene – når de når spiregruppen (De skolesøgende børn) – ikke kommer i mange konflikter, de ikke selv kan håndtere.

Det sidste år af de skolesøgende børns børnehavetid, arbejder vi mere fokuseret på, at sikre at børnene oplever en god overgang fra børnehave til SFO og skole. Her er der et særligt fokus på Frederiksbergs målsætninger, som er oplistet foroven. Nedenstående er eksempler på vores tilgang til dette arbejde:

- I Spiregruppen arbejdes der med filosofi. Gennem filosofiske dilemmaer, lærer børnene at reflekterer over problemstillinger, de ikke nødvendigvis har stået over før. Det gør barnet i stand til at reflektere over uventede og anderledes synspunkter end deres eget.
- Der arbejdes også med matematisk opmærksomhed, der har til formål at børnene stifter bekendtskab med tal, former mængder m.m.
- I arbejdet med Spiregruppen er der også et fokus på, at gøre børnene rustet til at turde lære og prøve noget nyt. At udvide deres horisont så de besidder ønsket om at deltage i og lære nye ting.

Et konkret eksempel på aktiviteter, der bliver udført i Spiregruppen er opsætningen af et teaterstykke. Her lærer børnene en sang og er selv med til at bygge de remedier der skal bruges i stykket. Gennem denne proces lærer børnene at samarbejde om at skabe et fælles tredje. De lærer samtidig at være på og skulle prøve noget nyt og anderledes.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

I Fryden inddrager vi lokalsamfundet på flere forskellige måder. Af det understående afsnit fremgår eksempler på, hvordan inddragelsen af lokalsamfundet understøtter vores arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi bruger lokalsamfundet i form af Søndermarken og Frederiksberg have:

Vi bruger parkerne som læringsrum for Natur, udeliv og science:

- Vi lærer børnene at passe på naturen: Vi går på stierne og vi tramper ikke på blomster eller knækker grene af træerne. Vi kan tale om ikke at skræmme dyrene, fx ved at være stille når vi opdager et egern og ikke løbe efter ænder og fugle.
- Vi kan tale med børnene om det affald der ligger i naturen og vi kan samle skrald. Derigennem er vi med til at give børnene en begyndende ansvarsfølelse for det lokalsamfund de lever i.

Vi bruger parkerne som læringsrum for Krop, sanser og bevægelse:

- Vi styrker børnenes kropsforståelse og motorik, når de mærker kroppen blive træt og forpustet ved f.eks. løb på bakker, samt hvordan man må holde igen for ikke at falde når vi løber ned ad bakker.
- Vi finder små hemmelige stier, hvor sanser bliver stimuleret, bladene knitre under skoen, der er lys/skygge, fuglenes sang m.m.

Vi bruger lokalsamfundet til ture ud af huset:

- Vi styrker barnets alsidige personlige udvikling ved at følge det enkelte barns begejstring for det vi møder på vores vej – det kunne fx være en lokal hundelufter – her breder vi barnets begejstring ud til de andre børn så også de bliver opmærksomme på hunden. Vi styrker herved barnets deltagelses kompetence og følelse af at kunne bidrage til samspillet og fællesskabet.

Vi bruger lokalsamfundet til specifikke projekter:

- Vi inddrager også lokalsamfundet til mere specifikke projekter. Vi kan tale om elefanten til morgensamling, synge sange om den og derefter gå på tur til Frederiksberg have eller i Zoo og se på elefanten.
- Vi kan have tema om børnene, deres familier og hvor de bor og i den forbindelse gå på en tur hvor vi kommer forbi alles hoveddør.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske børnemiljø

I Fryden tilbyder vi børnene forskellige lege- og læringsmiljøer. Det er vores intention, at vores fysiske børnemiljøer skal skabe grobund for kreativitet og udvikling hos det enkelte barn. Børns behov er forskellige, derfor ser vi det som essentielt, at skabe rum til både fysisk udfoldelse såvel som stillesiddende aktiviteter. På den måde sikrer vi gennem rummenes indretning og anvendelse, at børnene får mulighed for at blive mødt med tilpas stimuli. Dette stiller krav til personalet i Fryden, der dagligt arbejder med, at følge børnene i det der optager dem. Frydens personale placerer sig derfor strategisk i de forskellige rum, for at kunne understøtte og facilitere de lege eller aktiviteter der igangsættes.

- Børnene møder forskellige lege- og læringsmiljøer hver dag.
- Børnene har mulighed for både fysisk udfoldelse og stillesiddende aktiviteterne.
- Børnene møder voksne, der følger barnets interesser.
- Børnene oplever, at personalet fordeler sig i rummene.

Det psykiske børnemiljø

I Fryden er begreber som anerkendelse, tolerance og respekt grundlæggende i vores pædagogiske virke. Vi gør en stor dyd ud af, at vores sammenspil med børnene bærer præg af nærvær og respekt for barnets perspektiv. Når vi lytter til hvad barnet fortæller og er opmærksom på dets intentioner, modtager vi informationer, der gør os bedre i stand til at møde det enkelte barn, der hvor det er i sin udvikling. Dette arbejde understøttes yderligere i vores mønsterbrydergrupper.¹

Vi tror ligeledes på, at tydelige voksne og en genkendelig struktur i dagligdagen, er medvirkende til at sikre en høj trivsel for Frydens børn. Når børnene ved, hvad dagen vil byde på, giver det børnene ro og en tryghed til at koncentrere sig om, de opgaver de står overfor.

- Børnene møder nærværende voksne.
- Børnene møder voksne, der forholder sig lyttende og observerende.
- Børnene deles i mindre grupper.
- Børnene møder en genkendelig hverdag.
- Børnene forberedes på aktiviteter inden de går i gang.

¹ Mønsterbryder-grupper er en tilgang til pædagogik, som alle Frederiksbergs daginstitutioner arbejder med. Her deles børnene i små faste grupper (ca.3-4 vuggebørn eller 6-7 børnehavebørn). I mønsterbyder-grupperne skabes der rum for nærvær og tryghed. Aktiviteterne der foregår i disse grupper tilrettelægges med udgangspunkt i den lille børnegrupper behov.

Det æstetiske børnemiljø

Frydens lege- og læringsmiljøer skal stimulere børnenes nysgerrighed, kreativitet og udfoldelse. Det er vigtigt, at børnene oplever disse miljøer som indbydende og inspirerende. Med indbydende mener vi, at de forskellige legemiljøer fremstår som overskuelige - legetøjet er sorteret, i god stand og er lige til at gå til. Vi tror på, at legen lettere kan udfolde sig, når barnet oplever at legeredskaberne er let tilgængelige. I vuggestuegrupperne arbejder de særligt med at opstille legemiljøer, fx dække op i legekøkken eller stille dyr frem, så legen er lige til, at gå i gang med.

Vores læringsmiljøer skal indbyde til æstetiske læreprocesser - der skal være plads til rollelege, fortællinger, kropslige udtryksformer, kreative sysler m.m. Herigennem kan fantasien blomstre og børnene kan bearbejde oplevelser samt gøre sig nye erfaringer.

Herudover er det vores målsætning, at det æstetiske børnemiljø skal afspejle det/de læreplanstemaer vi beskæftiger os med på det givende tidspunkt (Se årshjulet). Børnene i Fryden giver ofte udtryk for en stor glæde ved, at deres kreationer udstilles. Det er vores erfaring, at dette ligeledes giver mulighed for samtaler med børnene omkring de temaer, processer og tanker de har gjort sig i forbindelse med spontane eller tilrettelagte aktiviteter. Det æstetiske børnemiljø giver derfor grobund for, at læreplanstemaerne bliver et integreret element i hverdagen.

- Børnene møder overskuelige legemiljøer.
- Børnene møder forskellige læringsmiljøer, der giver mulighed for at indgå i æstetiske læringsprocesser.
- Børnenes kreationer udstilles på stuen.
- Børnene oplever at stuens udsmykning matcher det læreplanstema, der er særligt fokus på.

Procesbeskrivelse:

I udarbejdelsen af denne del af læreplanen, har vi fortaget børneinterviews og optagelser med GoPro kamera, for at inddrage børnenes perspektiver på Frydens børnemiljø. Et arbejde vi vil gentage ved evalueringen af vores børnemiljø.

De seks læreplanstemaer

Den kommende del af læreplanen vil illustrere, hvordan vi i perioden 2020-2021, vil integrere de seks læreplanstemaer i vores pædagogiske praksis i Fryden. Vi har valgt at tage udgangspunkt i forskellige læringsmiljøer, som børnene møder i deres hverdag. Læreplanstemaerne kommer herved i spil flere gange dagligt.

Der vil fremgå to målsætninger for hvert læreplanstema med udgangspunkt i, de fastsatte mål der er opstillet for det pågældende læreplanstema (Jvf. Dagtilbudsloven). Der vil opstilles mål for både vuggestue- og børnehavegrupperne.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Vuggestuen og den alsidige personlige udvikling.

Mål 1: *Læringsmiljø: Morgensamling.*

Vi synger sange, hvor børnene på forskellige måder vil opleve sig selv og hinanden.

Fx ”Bjørnen sover”. Vi er på gulvet, hvor det enkelte barn kan udforske egne grænser – hvor meget er barnet med? Hvor meget tør det agere det valgte dyr? Hvor meget tør de andre børn? Der er plads til alle.

Mål 2: *Læringsmiljø: Garderoben.*

Vi går i garderoben i små grupper, så der er tid og ro til det enkelte barn. De voksne er nysgerrige og opmuntrende i barnets vej på selv at kunne tage tøj på. Det kræver fordybelse og vedholdenhed. Der er en omsorgsfuld hjælpende hånd der, hvor det er nødvendigt. De store vuggestuebørn hjælper de små med tøjet fx ved at tage tøjet ned fra knagen.

Børnehaven og den alsidige personlige udvikling.

Mål 1: *Læringsmiljø: Oprydning efter frokost.*

Efter børnene har spist frokost, skal de skrabe deres tallerken ren for madrester i skraldespanden og stille tallerken, glas og bestik på madvognen. Der er på dette tidspunkt mange børn, der skal det samme, hvilket betyder, at børnene skal afkode hinanden og systemet. Børnene bliver klogere på sig selv og hinanden;

Kan jeg tage det hele med på en gang? Har jeg brug for hjælp til at skrabe min tallerken ren? Hvad gør det ved mig, hvis der er en, der går en foran mig i rækken til madvognen?

Hvad hvis jeg selv overhaler en anden?

De store hjælper de små, og viser hvordan, man kan gøre. De mærker som tiden går, at de bliver bedre til at navigere i læringsrummet. På et tidspunkt er det de små, der er blevet store og hjælper andre børn. De voksne støtter og guider børnene, både ift. at opmuntre de store til at hjælpe de små og ved selv at være den hjælpende hånd.

Mål 2: *Læringsmiljø: Kreativt bord i middagsstunden.*

I middagsstunden har vi ofte et kreativt bord, hvor børnene kan komme og gå, som de lyster. De kan selv hente/eller bede om forskellige materialer og værktøjer såsom saks, papir, tape og farveblyanter. De bestemmer selv, hvad der skal laves. Der er altid en voksen ved bordet. I rummet hvor bordet står, er også legestationer. Rummet indbyder til fordybelse. Den mere fysisk aktive leg foregår i et separat rum. Ved det kreative bord styrkes tilknytningen børnene imellem samt tilknytningen mellem barn og voksen. Der er tid til samtale, børnene hjælper hinanden, børnene kopierer hinandens ideer (det kan opleves som en succes at have fundet på noget, de andre også vil lave), de voksne følger barnets spor, hjælper, guider og anerkender vedholdenhed, forsøg på øvelse, fine produkter og nye kompetencer. Den voksne sørger for at stemningen omkring bordet er præget af omsorg og tryghed, så børnene finder ro til at være nysgerrige og prøve nye ting af.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vuggestuen og social udvikling:

Mål 1: *Læringsmiljø: Små grupper.*

Børnene er en gang om ugen delt ud i mindre grupper med 3-4 børn i hver (Mønsterbryder grupper). Børnene er *oftest* inddelt efter alder og med en fast voksen tilknyttet gruppen. I de små grupper er der rig mulighed for at udvikle relationer og italesætte børnenes forskellige behov, så børnene også begynder at få øje på hinandens behov – begyndende empati. Vi sammensætter endvidere aktiviteterne så vi sikrer, at vi kommer omkring alles styrker.

Det kan fx være en motorikbane, hvor børnene hjælper hinanden rundt på banen (styrkelse af relationer og empati). De voksne sørger for at alle kommer til, og prøver at være i centrum.

Aktiviteterne tilpasses til de enkeltes niveau, så alle kan være med og intet er rigtigt eller forkert. Deltagelse er vigtigere end udførelse.

Mål 2: *Læringsmiljø: Fri leg på stuen*

De voksne følger børnene rundt på stuen for at sikre, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber. De hjælper og støtter, hvis et barn har brug for støtte til at være med i fx et legefællesskab, samt i de små episoder og konflikter, der ofte opstår.

Fx når et helt lille barn tager/forstyrrer større børns leg, forklarer vi, at de små børn ikke gør det for at genere, men at de bare er små og ikke forstår det endnu. Måske fordi deres nysgerrighed vækkes af at andre leger med det og de så gerne vil være med eller lign.

Vi opfordrer til at børnene hjælper hinanden, fx finder legetøj til hinanden, *vi hjælper børnene til at forstå ved at sætte ord på konflikterne* – hun havde den først, du må vente til hun er færdig med den, men vi kan finde noget andet *legetøj* til dig.

Børnehaven og social udvikling:

Mål 1: *Læringsmiljø: Middagsstunden.*

I vores middagsstund er der plads til fælleslege med mange børn ad gangen. Rummet er delt op med fx reoler, for at skabe flere rum i rummet. Børnene fordeler sig i flere små grupper, ofte på tværs af alder og køn. Der er roller til alle, kun fantasien sætter grænser. I dette læringsmiljø spiller empati og respekt for hinanden en stor rolle. Der må indgås kompromiser og gives plads til forskellige lege og behov. Den voksnes rolle er at guide og hjælpe børn ind i legefællesskabet.

Mål 2: *Læringsmiljø: Oprydning efter frokost.*

Når både store og små børn skal rydde op samtidig, giver dette læringsmiljø mulighed for, at børnene hjælper og guider hinanden. Børnene er på forskelligt udviklingstrin, og hvert trin har sin ressource i læringsmiljøet. Det er de voksnes rolle at se og anerkende dette, fx første gang et barn kan klare hele forløbet selv uden hjælp, når et barn hjælper et andet barn, eller finder logik i det at stå i kø til madvognen. Fornemmelsen for, at alle både store og små har lige ret til at komme til fx madvognen med deres tallerken, bidrager til dannelse af den demokratiske sans.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vuggestuen og kommunikation og sprogbrug:

Mål 1: *Læringsmiljø: Faste rutiner - Håndvask.*

Vi sætter ord på alle handlinger – italesætter alle episoder, fortæller hvad der skal ske.

Fx håndvask; børnene får besked på at de skal vaske hænder, fordi vi skal ind og spise.

Vi i italesætter over for de små, hvad der skal ske og hvad der sker lige nu ”nu smøger vi ærmerne op, nu tager vi sæbe på osv.”. Når børnene bliver større, vil vi i stigende grad begynde, at spørger ind til hvad næste skridt er.

Mål 2: *Læringsmiljø: Spisesituation.*

Vi har bordplan med faste pladser både til børn og voksne. Dette sikrer nærvær og genkendelighed for børnene. De voksne sætter ord på det de gør/børnene gør. Kan du hælde vand op? Du spiser med skeen, smager det godt? Skal jeg skære det ud?

Med de største børn samtaler de voksne om det, børnene har lavet til formiddag, eller hvad de har lavet/skal lave i weekenden. Med de mindste børn italesætter de voksne, det de voksne selv gør og det barnets kropssprog viser – barnet peger på vandkanden eller tager glasset op – er du tørstig, så hælder jeg lidt mere vand op til dig.

Børnehaven og kommunikation og sprogbrug.

Mål 1: *Læringsmiljø: Oprydning efter frokost.*

Når der er flere børn, der skal rydde op samtidig foregår der både verbalt og nonverbalt kommunikation. Børnene skal aflæse hinandens kropssprog, være opmærksomme på, om der bliver talt til dem, og herefter indgå i en dialog, fx om hvis tur det er. Dette bidrager til at børnene øver sig i at sætte ord på egne forståelser af situationen og egne behov, samtidig med at de øver sig på at give plads og lytte til andre. Fællesskabet og hvordan man taler og aflæser hinanden, er i fokus. Det er de voksne rolle at hjælpe og guide både ved at sætte ord på og ved at vise vejen frem.

Mål 2: *Læringsmiljø: Mønsterbryder-grupper.*

Vi arbejder i mindre grupper med 6-7 børn i hver gruppe.

Vi kan fx male billeder. Her sidder vi omkring et bord med maling i forskellig farver. Der er kun os i rummet. Vi har et emne vi maler ud fra. Det kan være sommer. Så taler vi først om, hvad børnene forbinder med sommer, og hvad de hver især vil male. Imens børnene maler, foregår der flere typer kommunikation. Der er både den, hvor der bliver talt om selve billederne, men også en mere strategisk udnyttelse af sproget – vil du række mig den røde maling, jeg skal bruge den gule – den bruger jeg, du kan få den bagefter. Den voksne hjælper børnene med at sætte ord på deres behov, og italesætter fx det, at skulle vente på en farve.

Grupperne er blandet med børn der har forskellige sproglige forudsætninger, hvilket gør, at nogle vil være sproglige rollemodeller, og andre vil lære her af. De mindre grupper gør også, at der er tid og ro til fordybelse og til at forfølge børnenes ideer, og til at vente og lytte på alle. Den voksne differentierer sproget efter det enkelte barns udvikling.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vuggestuen og krop, sanser og bevægelse:

Mål 1: *Læringsmiljø: Bleskift.*

Børnene i vuggestuen eksperimenterer med deres krop ved bleskiftet. Vi støtter de større børn i, selv tage tøjet af og på. Herved øves den kinæstetiske sans; Hvordan får jeg fat i mine bukser, så jeg kan trække dem ned, og hvor hårdt skal jeg trække? Finmotorikken er i spil ift. at få fat om bukserne. I dette læringsmiljø opdager børnene, at deres kroppe er forskellige – dreng/pige, lille/stor eller spinkel/kraftig. For de mindste sætter vi ord på kroppens dele, det vi gør, samt opmuntrer dem til at hjælpe til; Op og stå, foden frem, løft numsen osv. Herved bliver de en aktiv del af at blive skiftet, samtidig med at de får en større forståelse for deres krop, og hvordan de kan bruge den.

Mål 2: *Læringsmiljø: Rytmik.*

Når vi laver rytmik, har vi en samling af sange der går igen. Børnene udfører på deres eget niveau bevægelser/fagter der passer til sangene. Gentagelserne gør, at børnene øver og udvikler bevægelserne/fagterne. De får løbende en bedre forståelse for, hvordan de kan bruge og bevæge kroppen. Sangene og fagterne dertil indbyder til forskellig grad af bevægelse, herved kommer både grov- og fin motorik i spil. Børnene giver ofte udtryk for, at de er glade for at lave rytmik. Læringsmiljøet bidrager herved til, at børnene oplever en glæde ved at bruge deres krop.

Børnehaven og krop, sanser og bevægelse:

Mål 1: *Læringsmiljø: Oprydning efter frokost.*

Der er flere forskellige opgaver der skal løses, når børnene skal rydde op efter frokosten. Her får de brug for deres finmotorik, den kinæstetiske sans og vestibulære sans. De får lov at eksperimentere med, hvor meget de kan have med på en gang? Hvor meget kan de balancere med? De skal stable glas og tallerkner, de skal gå med deres service. Eventuelle madrester skal skrubes ned i skraldespanden, det kræver koordination, fx ikke at ramme ved siden af. Til tider skal børnene stå stille med servicen og vente på, at det bliver deres tur til at stable det på madvognen.

Mål 2: *Læringsmiljø: Haven.*

I Frydens have har børnene rig mulighed for at bruge deres krop. En af dem er ved tovet, vi har i et stort valnøddetræ. Når de gynger på det, kommer mange af kroppens funktioner i spil. Muskelstyrke og udholdenhed, når de griber om tovet og skal holde sig fast under hele gyngeturen. Den vestibulære sans bliver stimuleret under gyngeturen. Børnene skal også vurdere, hvor meget styrke de skal bruge i afsættet/deres styrke bestemmer, hvor højt de kommer til at gynges. Det kræver også mod både at gynges og klatre op i tovet;

Hvor meget kan min krop, har jeg kræfter til det, jeg gerne vil? Eller skal jeg øve mig noget mere – vedholdenhed. Når der kommer sving i gyngen eller man er kravlet højt op, kilder det i maven, og børnene oplever glæden ved at bevæge sig.

Et anden måde børnene kan bruge kroppen på i haven er i vores sandkasse. Her oplever de kroppen i mere ro, de mærker sandets forskellige konsistenser alt afhængig af om sandet er vådt, tørt eller koldt. De graver, bygger og laver flotte kager. De oplever, hvad de kan skabe med deres hænder.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vuggestuen og Natur, udeliv og science:

Mål 1: *Læringsmiljø: Uderum.*

Vi kommer ud i alt slags vejr, så børnene oplever de forskellige aktiviteter/lege som vejrskiftet tilbyder. Når det har regnet, kan vi hoppe i vandpytter, når det har sneet, kan vi forme sneen til bolde og mærke sneen dale. Når det blæser, kan vi samle de blade der er blæst af træerne eller vi kan løbe efter bladene og se om vi kan fange dem.

Mål 2: *Læringsmiljø: Haven.*

Børnene sanser med deres kroppe de forskellig vejrtyper året igennem. De mærker sandet i sandkassen, når det er vådt, tørt og hårdt. De ser træerne med/uden blade, de ser haven blive grøn om foråret m.m. De voksne taler med børnene om sammenhængene. Børnene graver huller i sandkassen, hullet falder sammen, de kravler selv ned i hullet, begraver ting i hullet – herved får de en begyndende rumforståelse.

Børnehaven og Natur, udeliv og science:

Mål 1: *Læringsmiljø: Sneglebo.*

Vi har i den ene børnehave startet et sneglebo op. Det blev etableret inde på stuen, så alle børn kunne følge med. Børnene blev også opfordret til at tage snegle med hjemmefra. Snegleboet bliver løbende taget frem og åbnet, så børnene kan se og røre, og derved opleve sneglene helt tæt på. I disse stunder udvikler snakken sig ofte til at omhandle andre dyr og deres adfærd. Der googles billeder og svar, så både børn og voksne bliver klogere på naturen, med udgangspunkt i børnenes interesse herfor.

Børn, der ikke på eget initiativ deltager i denne aktivitet, opfordres og inddrages gennem en særlig opgave. Det kan være at passe terrariet, eller fodre dyrene fx med salat. Snegleboet bliver på denne måde udgangspunktet for børnenes skærpede opmærksomhed på naturens små dyr. Herudover lærer børnene at omgås dyr og naturen.

Mål 2: *Læringsmiljø: Små grupper.*

Vi arbejder i mindre grupper med 6-7 børn i hver gruppe. Når vi har fokus på natur, udeliv og science kan vi fx. have fokus på vand;

Her laver vi forskellige forsøg med vand. Hvad kan flyde, hvad synker og hvorfor? Børnene finder ting, de henholdsvis tror vil flyde eller synke. Vi taler om vands forskellige former – flydende, damp, is og krystaller. Vi laver is i fryseren, tager sne med ind om vinteren, så det smelter og vi taler om dampen fra vandet der koger i gryden. Vi gætter på, i hvilken beholder der er mest vand – en høj eller bred? Eller er der måske lige meget i?

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vuggestuen og Kultur, æstetik og fællesskab:

Mål 1: *Læringsmiljø: Fortællespil med eventyr.*

Vi tager ofte vores fortællespil frem. Dette kan både være en aktivitet i vores små grupper, men også i andre sammenhænge, hvor børnene selv beslutter, at de vil deltage. Fortællespillene er en samling små figurer, hvormed man kan fortælle et eventyr fx Rødhætte eller Fyrtøjet. Eventyret fortælles og vises med figurerne for børnene. Figurerne omtales og snakken kan gå frit før, under og efter eventyret. Børnene kan selv lege med eventyr figurerne, og de store børn kan fremføre/lege eventyret.

Mål 2: *Læringsmiljø: Musik i puderummet.*

I Fryden spilles der ofte musik i puderummet. Det kan være alle genre. Klassik, børnemusik, pop og verdensmusik. Vi spiller også yndlingssange – sange børnene ønsker. Alle kan være med på deres måde gennem dans, sang, rokke til musikken eller klappe. Glæden smitter. Selv de helt små udviser gennem kropssproget, at nu sker der noget sjovt.

Børnehaven og Kultur, æstetik og fællesskab:

Mål 1: *Læringsmiljø: Små Grupper.*

Børnene indgår i børnehaven i forskellige former for fællesskaber. Der er det store fællesskab som tæller alle børnene på stuen. Her er der mange forskellige behov og hensyn man skal tage til hinanden. Børnene har deres legefællesskaber, hvor de har fortrukne legekammerater. Her skal de til tider inkludere børn, de umiddelbart ikke havde medregnet i deres leg. Børnene vil hver uge indgå i små grupper, som på forhånd er fastlagt af personalet. Her vil det være alderssvarende børn, de sammen vil danne fællesskab med. Vi har endvidere faste pladser, når vi spiser. Dette betyder, at børnene hver dag sidder til bords både med børn de leger meget med, men også børn, som de på normalvis ikke selv ville vælge til. Ved bordene taler vi om alt fra, hvad de har lavet i weekenden, deres familieforhold til hvad de kan lide at lege. Hermed arbejder vi med en fælles bevidsthed om, at vi alle er forskellige, men at alle er lige gode alligevel. Alle de forskellige grupper er med til at danne børnene - give dem indsigt i, hvem de selv er i de forskellige fællesskaber, og hvordan andre børn kan være ens og forskellige fra dem selv.

Mål 2: *Læringsmiljø: Musik med Kim Larsen.*

Da Kim Larsen døde, blev de voksne i enige om, at give børnene en kulturel oplevelse ved kun at høre sange af og med ham i en uge. Efterhånden som børnene hørte sangene, fik de deres egne ynglingsange, som de ofte gav udtryk for, at de gerne ville høre. De børn der ikke bød ind med et musikønske, blev til samling spurgt hvilken sang de gerne ville høre – her havde de fleste børn ønsker.

Da vores spiregruppe (de skolesøgende børn) skulle vælge et teaterstykke, som de skulle opføre for deres forældre, faldt valget på ”Midt om Natten”. De lavede hele sangen, som skuespil med alt, hvad der tilhører af hjemmelavede rekvisitter, premiere plakater, replikker og skuespil til selve stykket. Til sidst i stykket sang de sangen selv. Under øveprocessen var alle de andre børn på stuen tilskuere – dette var deres rolle i stykket. De børn, der har været med i dette forløb ønsker stadig og uopfordret Kim Larsen sange.

Evalueringskultur

Det er vores målsætning at skabe en systematisk evaluerende praksis, der giver mening for personalet. Evalueringen skal bidrage til at skabe udvikling i vores pædagogiske praksis, så vi hele tiden arbejder for at tilbyde børnene de allerbedste forudsætninger.

For at opnå denne målsætning, har vi valgt en tovholder fra hver stue. Tovholderen har til ansvar, at sikre løbende evaluering til stuemøderne. Der evalueres på Frydens fælles fokusområde (i 2021 er det Leg og Læringsmiljøer). Der evalueres også på aktuelle indsatsområder på de enkelte stuer fx.: "Hvordan går det med stuens garderobe rutinen"? Til evalueringsarbejdet anvender vi et handleplansskema (Skema til handling) og forskellige refleksionsøvelser.

Tovholderne ²holder endvidere et fællesmøde, hvor ledelsen deltager. Disse møder bruges til vidensdeling og refleksion. Møderne er også tænkt som inspiration til tovholderne, så de kan være frontfigurer i evalueringsarbejdet på deres stuer.

Til hvert personalemøde fremlægger alle stuer en praksisfortælling med udgangspunkt i Frydens fokusområde. Herved skaber vi rum for fælles sparring og refleksion. Dette er tænkt som en måde hvorpå, vi i fællesskab kan styrke stuerne videre arbejde med Frydens fokusområdet. Denne sparring og refleksion tager altid udgangspunkt i vores pædagogiske grundlag.

² Tovholder er en pædagog, der repræsenterer hvor stue og som har ansvaret for, at sikre evalueringskulturen på stuen.

Evaluering af Frydens læreplan

Vi har i Fryden valgt at lave et fælles handleplansskema for hvert af vores to fokusområder fra det pædagogiske grundlag. Fra 2020-2021 er vores fokusområder Leg og Læringsmiljøer. Denne model tillader os at gå i dybden med få temaer fremfor at berøre flere temaer overfladisk. Vi er af den overbevisning, at denne tilgang er med til at sikre at disse fokusområder bliver en integreret del af vores pædagogiske praksis.

Stuerne har hver især udarbejdet handleplanskema for deres arbejde med hhv. Leg og Læringsmiljøer (På personale dagen d. 07. november 2020). Disse handleplansskemaer er efterfølgende samlet til to overordnede handleplansskemaer, der er gældende for hele huset. Vi arbejder mod en fælles målsætning, men vejen mod målet kan varierer fra stue til stue. De to handleplans skemaer vil derfor være udgangspunkt for vores evaluering af læreplanen i efteråret 2021 (Handleplans skemaerne fremgår i slutningen af dette dokument.)

Vi har valgt at dele vores evalueringsarbejde ind i forskellige faser:

1. Stuerne vil hver især foretage en devaluering og slutevaluering af deres egen praksis med udgangspunkt i de individuelle handleplansskemaer (Leg og Læringsmiljøer). Dette arbejde skal dokumenteres skriftligt.
2. Til hvert personalemøder skal stuerne medbringe en praksisfortælling med udgangspunkt i deres pædagogiske arbejde med enten leg og læringsmiljøer. Vi anvender her refleksions-spørgsmål. Herigennem sikre vi en fælles faglig refleksion over stuerne nuværende og videre arbejde med de pågældende fokusområde.
3. Vi vil i 2021 arbejde med systematisk observation. Med udgangspunkt i stuerne handleplansskemaer, vil kollegaer fra andre stuer observere praksis. Efterfølgende gives der tilbagemelding til stuen. Der skrives referat fra disse tilbagemeldinger.
4. På personale dagen i efteråret 2021, vil personale gruppen med udgangspunkt i stuerne egen evaluering, praksisfortællingerne fra personale møderne og den systematiske observation, udforme den endelige evaluering af vores læreplan.

Med udgangspunkt i dette materiale, vil vi i fællesskab vurdere, hvorvidt vi skal skifte fokusområde eller om der forsat er behov for en skærpet opmærksomhed på Leg og Læringsmiljøer.

Ud over dette evalueringsarbejde, har vi i Fryden valgt, at vi revidere vores læreplan en gang årligt. Ved gennemlæsning og fælles drøftelse vil vi sikre, at læreplanen afspejler den pædagogiske praksis vi ønsker i Fryden.

Skema til handling: Leg

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med? Stuerne har hver især valgt forskellige tilgange til, at åbne Frydens fælles målsætning for Legen i 2021. Kort beskrevet; Græsrodderne har fokus på, hvordan de som voksne kan understøtte, at børnene får mere ro til at fordybe sig i legen fx. gennem legezoner. Mælkebøtterne har fokus på, hvordan de voksnes placering og deltagelse kan understøtte børnenes lege fx går den voksne forrest, ved siden af eller bag ved i legen. Skumfiduserne har fokus på de sociale relationer i legen, de vil derfor have faste lege grupper ugentligt, hvor de voksne kan understøtte de enkelte børn i deres lege relationer. Spirer gruppen har valgt at fokusere på at skabe en fast struktur for fællesleg to gange ugentligt, her med henblik på at øve børnene i deltagelse gennem leg.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? I Fryden er vores målsætning, at styrke børnenes sociale kompetencer gennem legen. Vi vil i 2021 have et særligt fokus på at understøtte børnene igennem legen, så de på sigt tilegner sig nye handlemuligheder i deres forskellige legefællesskaber.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? <ul style="list-style-type: none">• Hver stue har fastsat mål for, hvordan de voksne og rummenes indretning kan understøtte børnenes legefællesskaber.• De voksne skal skabe rammer, der inspirerer og udvikler børnenes lege.• De voksne tilbyder forskellige handlingsmuligheder til børnene.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? <ul style="list-style-type: none">• Stuerne er ansvarlige for, at arbejde systematisk med deres individuelle handleplans- skemaer.• Fælles refleksion over mål, tiltag og virkning på personalemøderne.
TEGN Hvad vil vi se efter for at vurdere, om vi er på vej til at nå målet? <ul style="list-style-type: none">• Når lege og handlemuligheder fra voksen initieret lege, lever videre i børnenes frie leg.• Når vi observere barnet / børnegruppen anvende nye strategier i deres leg.• Når vi observere børn fordybet i leg.• Når vi observere børnene udbygger deres lege på egen hånd.	
OPFØLGNING Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet? <ul style="list-style-type: none">• Devaluering af stuerne individuelle handleplansskema i juni 2021.• Slutevaluering af stuerne individuelle handleplansskema i oktober samt fælles evaluering på personaledagen i november 21	ANSVARLIG Hvem gør hvad? <ul style="list-style-type: none">• Stuerne er hver især ansvarlige for arbejdet med de individuelle handleplansskemaer.• Vi observerer på tværs af stuerne.

Skema til handling: Læringsmiljøer

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med? Stuerne har udarbejdet individuelle handleplaner for, hvordan de vil opnå Frydens fælles målsætning omkring læringsmiljøer. Kort beskrevet, vil begge vuggestue afdelinger særligt fokusere på de fysiske læringsmiljøer, for at skabe de bedste forudsætninger for børnenes legefællesskaber. Skumfiduserne vil ugentligt skabe et læringsmiljø i form af fastsatte lege grupper med henblik på at styrke børnenes legefællesskaber. I spirer gruppen har man valgt skabe et læringsmiljø i form af børnemøder, her er formålet via en legende tilgang at skabe forståelse for tal og bogstavers mening og sammenhæng.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? I Fryden er vores målsætning for 2021 at skabe læringsmiljøer, hvorigennem børnenes legefællesskaber styrkes. Alle Frydens børn skal opleve at være en del af et godt legefællesskab.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? <ul style="list-style-type: none">• Stuerne arbejde ud fra deres individuelle handleplaner.• De fysiske rammer skal indbyde til leg og fordybelse.• Materialer, legetøj m.m. skal være tilgængelige.• De voksne skal være tilstedeværende i de konkrete læringsmiljøer.• Vi skal sikre at børnenes ideer og tanker, bliver medinddraget i udviklingen af de konkrete læringsmiljøer.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? <ul style="list-style-type: none">• Stuerne er ansvarlige for, at arbejde systematisk med deres individuelle handleplans- skemaer.• Fælles refleksion over mål, tiltag og virkning på personalemøderne.
TEGN Hvad vil vi se efter for at vurdere, om vi er på vej til at nå målet? <ul style="list-style-type: none">• Når alle børn indgår i et godt legefællesskab.• Når vi observere at børnene inviterer hinanden med ind i legene.• Når børnene lege sammen i nye konstellationer.• Når vi observere børn fordybet i leg.	
OPFØLGNING Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet? <ul style="list-style-type: none">• Devaluering af stuerne individuelle handleplansskema i juni 2021.• Slutevaluering af stuerne individuelle handleplansskema i oktober.• Fælles evaluering på personaledagen i november 2021.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? <ul style="list-style-type: none">• Stuerne er hver især ansvarlige for arbejdet med de individuelle handleplansskemaer.• Vi observerer på tværs af stuerne.